

28.12.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**28 Aralık 2022
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

28 Aralık 2022 Çarşamba

YASAMA BÖLÜMÜ

KANUN

7429 Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— Mülga Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulunun Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımlarına İlişkin Kararının Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6614)

— Bazı Ürünlerden Tahsil Edilecek Geri Kazanım Katılım Payı Tutarlarının, 1/1/2023 Tarihinden İtibaren Geçerli Olmak Üzere Tespit Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6615)

— 1512 Sayılı Noterlik Kanununun 60 ıncı Maddesinin Birinci Fıkrasının (3) Numaralı Bendi ile 61/A Maddesinde Öngörülen Bilişim Sisteminin Kurulmasına İlişkin Olarak Anılan Kanunun Geçici 21 inci Maddesinde Yer Alan Sürenin 1/7/2023 Tarihine Kadar Uzatılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6616)

ATAMA KARARLARI

— Cumhurbaşkanlığı Tarafından Yapılan Atamalar Hakkında Kararlar (Karar: 2022/692, 693)

TEBLİĞLER

— İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: İhracat 2006/7)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat: 2022/10)

— 4646 Sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun (Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve Doğal Gaz Piyasası Hakkında Kanun) 9 uncu Maddesi Uyarınca 2023 Yılında Uygulanacak İdari Para Cezaları Hakkında Tebliğ

— 5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanununun 19 uncu Maddesi Uyarınca 2023 Yılında Uygulanacak İdari Para Cezaları Hakkında Tebliğ

— 5307 Sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 16 ncı Maddesi Uyarınca 2023 Yılında Uygulanacak İdari Para Cezaları Hakkında Tebliğ

— 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 16 ncı Maddesi Uyarınca 2023 Yılında Uygulanacak İdari Para Cezaları Hakkında Tebliğ

— Elektronik İmza İle İlgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 20/10/2022 Tarihli ve 2018/14186 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 10/11/2022 Tarihli ve 2016/14586 Başvuru Numaralı Kararı

Ukrayna: 100'den fazla gemi bekliyor

Ukrayna Altyapı Bakanlığı, ÷lkeye ait gemilerin Rus teftiş ekipleri tarafından boğazda bekletildiğini açıkladı.

Ukrayna Altyapı Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, yüklenmek üzere Ukrayna limanlarına giden 73 gemi ile Afrika, Asya ve Avrupa'ya giden 22 gemi dahil olmak üzere toplamda 99 geminin bekletildiğini belirtildi.

Açıklamaya göre son iki günde Odesa Limanı'ndan tahıl yüklü 9 gemi yola çıktı. Öte yandan Rusya Savunma Bakanlığı, Ukrayna'nın, Rusya'nın güneyindeki stratejik bombardıman uçaklarının bulunduğu bir askeri hava üssüne düzenlediği drone saldırısında üç Rus askerinin hayatını kaybettiğini duyurdu.

Tass ajansının bakanlığa atıfta bulunduğu haberinde, hiçbir uçağın hasar görmediği belirtildi. Bu saldırı ile birlikte Rusya'nın Saratov bölgesindeki Engels üssü bu ay ikinci kez vurulmuş oldu.

Rusya, aralık ayı başlarında Ukrayna'daki enerji ve iletişim altyapısına havadan ve denizden fırlatılan füzelerle Ukrayna'ya misilleme yapmıştı.

Dondurulmuş soğan ve patates ihracatı kayda bağlandı

İhracı kayda bağlı ürünler listesine dondurulmuş soğan ve dondurulmuş patates de dahil edildi.

Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan "İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ" Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Tebliğle ihracı kayda bağlı mallar listesine, dondurulmuş soğan (pişirilmemiş veya buharda veya suda kaynatılarak pişirilmiş) ve dondurulmuş patatesler (sirke veya asetik asitten başka usullerle hazırlanmış veya konserve edilmiş, dondurulmuş) eklendi.

TMO, 24 bin ton ayçiçek yağı aldı

TMO, 23 Aralık'ta tamamlanan ihaleyle yaklaşık 24 bin ton ham ayçiçek yağı aldı.

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) 23 Aralık'ta tamamlanan ihaleyle yaklaşık 24 bin ton ham ayçiçek yağı aldı.

Avrupalı ticaret kaynakları ihalede ithal yağların yanısıra halihazırda depoda bulunan yağların da teklif edilebileceğini belirtti. Teslimatların 2 Ocak-15 Şubat tarihleri arasında yapılması bekleniyor.

Kaynaklar, 6 bin tonluk kısmın Aves'ten ton başına 1.199,80 dolar fiyatla Tekirdağ limanı teslimatla alındığını, 18 bin tonluk kısmın ise yine Aves'in Türkiye'deki depolarından tahmini 1.218,80 dolara alındığını ve Mersin ve İskenderun limanlarına teslim edileceğini belirtti.

İhalelerde oluşan fiyatlar TMO'nun nihai onayına tabi olduğu için alım miktarları daha sonra değişebiliyor ya da alımlar tamamen iptal edilebiliyor.

EKK, ihracat ve ithalat gündemiyle toplandı

Ekonomi Koordinasyon Kurulu, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay başkanlığında toplandı. Toplantıda, Türkiye'nin ihracat ve ithalatı yapısı, ithal girdi kalemleri ve oranları tüm yönleriyle değerlendirildi.

Ekonomi Koordinasyon Kurulu (EKK), Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay başkanlığında toplandı. Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'ndeki toplantının ardından yapılan yazılı açıklamada, 2022'nin bütününe ilişkin genel değerlendirmelerde bulunulduğu ve 2023'e yönelik beklenti ve öngörülerin paylaşıldığı belirtildi.

Küresel enerji ve emtia fiyatlarındaki gelişmeler göz önünde bulundurularak dış ticaret gelişmelerinin ayrıntılı bir şekilde ele alındığı belirtilen açıklamada, "İhracat ve ithalatımızın yapısı ithal girdi kalemleri ve oranları tüm yönleriyle değerlendirilmiş; ihracata yönelik üretim için teşvik politikalarının daha verimli hale getirilmesi ve ihracatın ithalata bağımlılığının azaltılması noktasında ilgili kurumların yol haritası belirlenmiştir" ifadeleri kullanıldı.

Bu bağlamda, yurt içindeki üretim ve ihracat süreçlerinde kullanılan ara mallar ile yatırım mallarında yerileştirme ve millileştirme odaklı uygulanabilecek yeni ve bütüncül politikalar üzerinde somut sonuçların alınmasına yönelik atılacak adımların değerlendirildiği ve yüksek teknolojiye yönelik teşvikler, yatırım-üretim-ihracat zincirinde yapılabilecek iyileştirmeler üzerinde durulduğu bilgisine yer verildi.

Gıda arz güvenliği tartışıldı

Enerji alanında, dışa bağımlılığın orta-uzun vadede daha da azaltılmasına yönelik mevcut çalışmaların yanı sıra yeni teknolojilere dayalı enerji üretim alanlarının görüşüldüğü bildirilen açıklamada, şunlar kaydedildi: "Tarım alanında ülkemizin koşullarını ve ihtiyaçlarını da dikkate alarak önümüzdeki dönemde tarımsal üretimimizi artıracak ve gıda arz güvenliğimizi sürdürülebilir hale getirecek önlem ve politikalar tartışılmıştır. Bu kapsamda; iklim değişikliği, tarımsal arz güvenliği ve tarımda üretim politikaları birlikte değerlendirilmiştir."

Toplantıya, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişçi, Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı İbrahim Şenel, Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu ile ilgili kurum ve kuruluşların temsilcileri katıldı.

Türkiye'nin petrol ithalatı azaldı

Türkiye'nin toplam petrol ve petrol ürünleri ithalatı bu yılın ekim ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 0,04 azalarak 4 milyon 203 bin 519 ton oldu.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun (EPDK) 2022 Ekim ayına ilişkin 'Petrol Piyasası Sektör Raporu'na göre, Türkiye'nin toplam petrol ithalatı içinde en büyük kalemi oluşturan ham petrolde ithalat yüzde 0,3 azalarak 2 milyon 884 bin 87 ton olarak gerçekleşti.

Bu dönemde motorin türleri ithalatı yüzde 17,5 düşüşle 862 bin 282 ton seviyesinde gerçekleşti. İthalatın kalan bölümünü havacılık ve denizcilik yakıtları, benzin ve fuel-oil türleri ile diğer ürünler oluşturdu.

Böylece, toplam ithalat ekimde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 0,04 azalarak 4 milyon 203 bin 519 ton oldu.

En fazla ham petrol ve petrol ürünleri ithalatı 2 milyon 174 bin tonla Rusya'dan yapılırken, bu ülkeyi 860 bin tonla Irak ve 226 bin 567 tonla Kazakistan izledi.

Öte yandan, benzin satışları ekimde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 0,3 azalarak 307 bin 454 ton, motorin satışları yüzde 11,5 düşüşle 2 milyon 188 bin 762 ton oldu.

Toplam petrol ürünleri satışları ise yüzde 8,7 azaldı ve 2 milyon 652 bin 239 ton olarak kayıtlara geçti.

Petrol ürünleri ihracatı yüzde 16,7 arttı

Türkiye'nin havacılık yakıtları ihracatı ekimde yüzde 31,2 artarak 429 bin 24 ton oldu. Söz konusu dönemde denizcilik yakıtları ihracatı ise yüzde 17,8 azalışla 142 bin 313 ton olarak gerçekleşti.

Benzin türleri ihracatı yüzde 11,1 azalarak 145 bin 3 ton, motorin türleri ihracatı yüzde 16,3 azalarak 214 bin 372 ton olarak kayıtlara geçti.

Petrol piyasasında diğer ürünlerle toplam ihracat ise yüzde 16,7 artarak 1 milyon 187 bin 718 ton olarak gerçekleşti.

Motorin türleri üretimi ekimde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 2,1 azalarak 1 milyon 559 bin 70 ton, benzin türleri üretimi yüzde 1,2 azalarak 433 bin 69 ton, havacılık yakıtları üretimi ise yüzde 32,3 artışla 388 bin 70 ton oldu.

Denizcilik yakıtları üretimi de yüzde 10 artarak 145 bin 866 ton olarak hesaplandı. Diğer yakıt türleriyle toplam rafineri petrol ürünleri üretimi yaklaşık yüzde 2 azalarak 3 milyon 214 bin 26 ton oldu.

Hisarcıklioğlu: Sıkıntıların çözüm yeri hükümettir

TOBB Başkanı Hisarcıklioğlu, Gaziantep'te yaptığı konuşmada, "Sıkıntılarımız var mı, var. Bu sıkıntıların çözüm yeri de hükümettir. Bizler icra makamı değiliz, bunu iyi bileceğiz" dedi.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu, Gaziantep'te iş dünyası temsilcileriyle bir araya geldi. Hisarcıklioğlu, Gaziantep Ticaret Odasında (GTO) gerçekleştirilen programda yaptığı konuşmada, girişimci ruhun bulunduğu Gaziantep'in ekonomideki gücünü birliktelikten aldığını söyledi.

Sıkıntıların yaşandığını ve bunların farkında olduklarını ifade eden Hisarcıklioğlu, şunları kaydetti: "Hükümetimize bu sıkıntılarımızı iletiyoruz. Sıkıntılarımız var mı, var. Bu sıkıntıların çözüm yeri de hükümettir. Bizler icra makamı değiliz, bunu iyi bileceğiz. Bizler üyelerimizin sıkıntılarını halkın iradesiyle seçilmiş olan kişilere dile getireceğiz. İcra yetkisi onların. Onlar da bizim taleplerimize mümkün olduğu sürece cevap veriyorlar."

Salgını en az hasarla atlatan ülke Türkiye

Hisarcıklioğlu, salgın dönemini dünyada en az hasarla atlatan ülkenin Türkiye olduğunu anımsattı. Uluslararası iş dünyası örgütlerinin çoğunun yönetiminde bulunduğunu vurgulayan Hisarcıklioğlu, "Gördüğüm manzara Atlantik'ten Pasifik'e kadar bu geniş coğrafyada en az hasarla atlatan iş dünyası biz olduk" ifadelerini kullandı.

28.12.2022

GTO Başkanı Tuncay Yıldırım ise üyelerine gösterdiği hassasiyet ve yardımlarından dolayı Hisarcıkloğlu'na teşekkür etti.

Programa, Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulu üyesi Cemil Çiçek, AK Parti Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat Koçer, SANKO Holding Yönetim Kurulu Başkanı Adil Sani Konukoğlu ve çok sayıda üye katıldı.

Putin, tavan fiyat uygulayan ülkelere petrol satışını yasakladı

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, yeni bir kararnameyle Rus petrolüne tavan fiyat uygulayan ülkelere petrol ve petrol ürünleri satışını yasakladı.

Rusya Devlet Başkanı Putin'den Batılı ülkelerin Rus petrolüne varil başına 60 dolar tavan fiyat uygulamasına karşı yaptırım kararı geldi. Rusya Lideri Putin, Avrupalı ülkelere tavan fiyat kararnamesi ile karşılık verdi.

Putin'in imzaladığı kararnameye göre, tavan fiyat uygulamasına katılan şahıs ve şirketlere petrol ve petrol ürünü satışı yasaklandı. Kararnameye göre, Rus petrolü alanların sözleşmede tavan fiyat veya alternatif bir tavan fiyat mekanizması kullanmaları halinde sevkiyat yapılmayacak. 1 Şubat 2023 itibarıyla yürürlüğe gireceği belirtilen kararnamede, tavan fiyat uygulayanlara petrol sevkiyatının yalnızca Putin'in özel izniyle gerçekleştirebileceği belirtildi.

Petrol ürünleri sevkiyatına yönelik yasak Rus hükümetinin belirleyeceği tarihte yürürlüğe girecek.

Avrupa Birliği ülkeleri 2 Aralık'ta, Rusya'dan deniz yoluyla taşınan petrole varil başına 60 dolar tavan fiyat uygulanmasında anlaşmaya varmıştı.

Rusya Başbakan Yardımcısı Aleksandr Novak, 23 Aralık'ta yaptığı açıklamada, tavan fiyat uygulamasına katılanlara petrol ve petrol ürünü satmayacaklarını, gerekirse petrol üretimlerini yüzde 5 ila 7 seviyesinde azaltabileceklerini söylemişti.

Üretimde tehlike çanları çalıyor

Yavaşlayan dış talep, artan maliyetler ve finansman darboğazı, birçok sektörde kapasite kullanımını yüzde 70'in altına düşürdü.

Merve YİĞİTCAN - İSTANBUL

Dışarıda resesyon, içeride yüksek enerji maliyetleri; çelik, bakır, alüminyum, döküm, tekstil ve çimento gibi sektörlerde kapasiteleri yüzde 70'in altına çekti. Üretimi durduramayan cam sektöründe de durgunluk stokları şişirdi. Kapasitelerin daha fazla düşmesinden endişelenen iş dünyası, sektörel fiyat tarifiesi ve gözetim tedbirleriyle işletmelerin desteklenmesini istiyor.

Resesyon kaynaklı ihracatta yavaşlama ve enerji maliyetlerindeki artış, yanı sıra özkaynak yetersizliği belli sektörlerde kapasite kullanım oranlarını tehlikeli seviyelere getirdi. İhracatta önemli payı olan tekstil, çelik, bakır, alüminyum, döküm, çimento gibi enerji yoğun sektörlerde kapasite kullanım oranları yüzde 70'lerin altına düşerken, özellikle iç ve dış talepteki düşüş sürekli proses sektörlerden olan camda ise stokları şişirdi. Sanayi çarklarındaki yavaşlama elektrik tüketimi verilerinde de görülüyor. Zira aylık elektrik tüketim miktarları bir önceki yıla göre kıyaslandığında Temmuz 2022'den bu yana düşüşte. EKONOMİ gazetesine konuşan sektör temsilcileri, kritik sektörlerde enerji maliyetlerinin ivedilikle düşürülmesini talep ederken, ihracatçıların rekabetçiliğinin korunabilmesi için sektörle bazda tedbirlerin alınması gerektiğine işaret ediyor.

Elektrik tüketimi 5 aydır düşüyor

Merkez Bankası tarafından açıklanan İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı, aralıkta yüzde 76,5 olarak gerçekleşti. Mayıs ayında yüzde 78 ile yılın en yüksek seviyesine

çıkan oran, kasıma kadar yüzde 75,9'a kadar düşmüş, aralıkta ise sınırlı bir artış yaşamıştı. İmalat sanayi genelindeki bu oran, bazı alt sektörlerde yüzde 70'lerin altında seyrediyor. Enerji maliyetlerindeki artış ve iç-dış talepteki düşüşün frenlediği kapasite kullanım oranları, özellikle tekstil sektöründe istihdam kayıplarını da beraberinde getirmeye başladı. Yanı sıra finansman bulamadığı için üretim yapamayan işletmelerin, ihracat siparişlerini kaçırmaya başlaması ise endişelendiriyor. Fabrikalarda düşen kapasite kullanımları, elektrik tüketim verilerinde de görülüyor. Kasım'da elektrik tüketimi geçen yılın aynı ayına göre yüzde 6,4 düştü. Ekimdeki düşüş oranı yüzde 3,6; eylüldeki düşüş oranı ise yüzde 0,8 idi.

Finansman darlığı da üretimi vurdu

İstanbul Demir ve Demir Dışı Metaller İhracatçıları Birliği (İDDMİB) Başkanı Çetin Tecdelioğlu, sektörde özellikle bakır, alüminyum, döküm ve paslanmaz alt kollarında şu an kapasitelerin yüzde 65'in altına indiğini söyledi. İlgili sektörlerde enerji maliyetlerinin çok yükseldiğini dile getiren Tecdelioğlu, tıpkı Avrupa Birliği'nde olduğu gibi metal sanayiinin enerji fiyatlamasına sektörel bir tarife getirilmesi gerektiğini belirtti. Yanı sıra 2 bin dolarlara gerileyen navlun fiyatlarının da sektöre olumsuz yansımaya başladığını ifade eden Tecdelioğlu, "Lojistik farkımız kayboluyor. Şu an ihracat tek cazibemiz ihracat lojistik yakınlığımız ve parsiyel üretimle talebe hızlı cevap verme kabiliyetimiz. Ancak bu avantajlarımızı rekabetçi enerji fiyatlarıyla kullanabiliriz" dedi. Finansmana erişim sıkıntısı nedeniyle işletme sermayesi darlığı yaşayan firmaların üretim yapamadığı için ihracat siparişlerini kaçırmaya başladığına dikkat çeken Tecdelioğlu, finansmana erişim koşullarının iyileşmemesi durumunda sektörün daha fazla ihracatı kaçırma riski olduğu uyarısında bulundu.

Çelikte kapasite kullanım oranı yüzde 51

Ana metal sanayiinde genel kapasite kullanımı aralık ayında yüzde 75,1 seviyesine geriledi. Ancak çelik sanayinde kapasitelerin yüzde 50'ye indiğine dikkat çeken sektör temsilcileri, endişeli. Türkiye Çelik Üreticileri Derneği (TÇÜD) verilerine göre, Türkiye'nin ham çelik üretimi Kasım 2022'de 2,4 milyon ton seviyesinde gerçekleşti. Üretimdeki yüzde 30,7 azalış nedeniyle, kasımda kapasite kullanım oranı yüzde 51'e geriledi. 11 aylık kapasite kullanım oranı ise bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 74,8 seviyesinden, yüzde 63,3 oranına düştü. 2022 yılının tamamında kapasite kullanım oranının yüzde 62,9'a inmesi bekleniyor.

TÇÜD Genel Sekreteri Veysel Yayan, kapasite kullanım oranlarındaki düşüşün nedenlerini, dünya piyasalarında çelik talebinin daralmasıyla düşen ihracat talebi ve enerji maliyetlerindeki artış olarak sıraladı. Doğalgaz ve elektrik fiyatları bu seviyelerde oldukça sektörün rekabet koşullarının düzelmesinin mümkün olmadığını vurgulayan Yayan, rakip ülkelerde çelik sektörünün gözetildiğini hatırlatan Yayan, "Türk çelik sektörünün destekleri yok. Bu nedenle sektör hem ihracat piyasalarında rekabet edemiyor hem de kapasite yatırımları ve modernizasyon yatırımlarını gerçekleştiremiyor. Türkiye'de küreselde gerileyen enerji fiyatlarını dikkate alarak buna uyumlu şekilde enerji fiyatlarının gözden geçirilmesini bekliyoruz" diye konuştu.

Tekstil sektörü maliyetleri kaldıramıyor

Atıl kapasite ve istihdam kaybı sorunlarıyla boğuşan tekstil sektöründe de kapasiteler yüzde 70'in altına geriledi. İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği (İTHİB) Başkanı Ahmet Öksüz sektör genelinde kapasite kullanım oranlarının yüzde 65'ler seviyesinde olduğunu söylerken, bu oranın pamuk iğliğinde ve örme sektöründe yüzde 60'lara indiğinin altını çizdi. Tıpkı ana metal sanayinde olduğu gibi tekstilde de enerji maliyetlerindeki artış ve talepteki yavaşlamanın kapasite kullanım oranlarını etkilediğini anlatan Öksüz, 2023 yılında artacak işçilik maliyetlerinin de sektörü oldukça zorlayacağını ifade etti. "Maliyette dezavantajlı durumdayız" diyen Öksüz, "Dünyadaki rakiplerimiz elektriği 7 cent'ten kullanıyor, işçilik maliyetleri ise 250 dolar seviyesinde. Biz elektriği 24 cent'ten kullanıyoruz, işçilik maliyeti de işverene 650 dolara geldi, hatta yemek ve servisi de katarsa 750 dolar seviyelerinde. Türkiye 550 doların üzerindeki işçilik maliyetini kaldıramıyor" dedi. Kurların enflasyona paralel artması gerektiğini yineleyen Öksüz, "En azında ihracatçının işçilik ve enerji giderlerinin karşılanması için ihracatçıya özel kur belirlenmeli" önerisinde bulundu.

Çimentoda üretim % 8,5 düştü

Kapasite kayıplarından nasibini alan sektörlerden biri de çimento. İnşaat ve altyapı yatırımlarındaki zayıflığa paralel iç ve dış piyasadan talep düşüşü ile karşı karşıya kalan sektörde kapasite kullanım oranı yüzde 64 seviyelerinde. Üretimde ilk 9 ayda geçen yıla göre yüzde 8,5; iç satışta da yüzde 12 düşüşün yaşandığı sektörde ihracattaki düşüş de miktar bazında yüzde 8 civarında. Yıllık kurulu kapasitenin 118 milyon ton seviyelerinde olduğu sektörde, ilk 9 ayda üretim 58,6 milyon tondan 53,6 milyon tona düşmüş durumda. Sektördeki yavaşlamayı değerlendiren Türkiye Çimento Sanayicileri Birliği (TÜRKÇİMENTO) CEO'su Volkan Bozay, inşaat sektörünün son 5 çeyrekte küçüldüğünü, yurt dışı pazarlarda da küçülme yaşandığını belirterek, kapasite kullanım oranlarının yılın son çeyreğinde düşüş trendinde olduğunu dile getirdi. 2023'te de ihracat pazarlarında bir düşüş beklendiğini aktaran Bozay, "Gelecek yıl da kapasite kullanım oranlarının bir miktar daha gerileyeceği beklentisi var. En önemli ihracat pazarlarımız Afrika, İsrail ve ABD... Afrika pazarı şu an neredeyse durmuş durumda. Eğer Amerika'da yatırımlar hareketlenirse bu durum bizi de olumlu etkileyebilir" dedi. Bozay, sektörde enerji maliyetleriyle ve maliyetleri yönetmekle ilgili sıkıntılar olduğunu da sözlerine ekledi.

Yemek kartlarıyla ilgili açıklama

Yemek kartları mevzuatında 1 Aralık 2022 itibariyle farklı bir düzenleme yapılmadığı, kartların marketlerde kullanımının aynı şekilde devam edeceği bildirildi.

Yemek Kartı Hizmetleri Derneği Başkanı Öner Piyade, bir yazılı açıklama yaparak yemek kartlarında değişen bir husus olmadığını belirtti.

Piyade, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'nın 12-18 Aralık 2022 tarihli Dezenformasyon Bülteni'nde, yeni düzenleme ile çalışanların artık yemek kartlarıyla marketlerde alışveriş yapamayacağı yönündeki açıklamaların dezenformasyon olduğunun belirtildiğini aktardı ve şunları kaydetti:

"Yemek Kartı Hizmetleri Derneği olarak sektörde değişen bir şey olmadığı yönündeki açıklamamıza rağmen milyonlarca kullanıcıyı tedirgin eden bu yöndeki haberlerin yapılmasını manidar bulduğumuzu belirtmek isteriz. Bu kapsamda 1 Aralık 2022 itibarıyla çalışanlara verilen yemek ücretinin kullanım yerlerine ilişkin yeni mevzuatta , yürürlükteki mevzuattan farklı bir düzenleme getirilmediğini, yani yemek kartlarında değişen bir husus olmadığını tekrar vurgulamak isteriz. Kamuoyuna saygıyla duyurulur."

Nebati: Elektrik ve doğalgaz desteği 138 milyar lirayı buldu

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, Hazinesinin elektrik ve doğal gaz desteğinin bu yıl 138 milyar lirayı bulduğunu belirterek, "Böylece sübvansiyon tutarı geçtiğimiz yıla göre yüzde 70 oranında artmıştır" dedi.

Bakan Nebati, Twitter hesabından yaptığı paylaşımda, küresel petrol ve doğal gaz fiyatlarında yıl boyunca yaşanan fiyat dalgalanmalarının yarattığı maliyet artışlarını vatandaşlara mümkün olduğunca yansıtmamak için var güçleriyle çalıştıklarını bildirdi.

Geçen yıl doğal gazda 69,3 milyar lira, elektrikte 11,5 milyar lira olmak üzere yaklaşık 81 milyar liralık Hazine desteğiyle hane başına yaklaşık 4 bin liralık sübvansiyon uyguladıkları bilgisini veren Nebati, "Bu yıl bu rakam 138 milyar lirayı bulmuş ve böylece sübvansiyon tutarı geçtiğimiz yıla göre yüzde 70 oranında artmıştır. Önümüzdeki yıl da dar gelirli ve orta gelirli hane halkının yanında olmaya devam edeceğiz. Hükümetimiz bu konudaki politikasını kararlılıkla sürdürecektir" değerlendirmesinde bulundu.

Nebati, ayrıca yerli enerji kaynaklarının geliştirilmesiyle Hazine sübvansiyonlarının miktarının da düşeceğine dikkati çekerek, şunları kaydetti: "Bu kapsamda hedefimiz hane halkının ve sanayicinin enerji maliyetlerini mümkün olduğunca düşük tutmaktır. Sayın Cumhurbaşkanı'mızın müjdesini paylaştığı, Türkiye'nin Sakarya ve Amasra gaz sahalarındaki toplam 710 milyar metreküplük doğal gaz rezervi ülkemize ve milletimize hayırlı olsun."

Olpak: Enerji krizi Avrupa'daki üretimi Türkiye'ye kaydırır

DEİK Başkanı Nail Olpak, enerji krizinin Avrupa'daki üretimin Türkiye'ye kayması gibi bir fırsatı da beraberinde getireceğini belirterek, "2023 yılına ilişkin ihracat hedefimizde Avrupa'yı tüm dinamikleriyle ele almalıyız" dedi.

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak, 2022 değerlendirmeleri ve 2023 öngörülerine ilişkin Anadolu Ajansı'na yaptığı açıklamada, 2022'nin, hem Türkiye hem de dünya için küresel ekonomi ve ticaret açısından pek çok zorluğun bir arada yaşandığı bir yıl olduğunu söyledi.

Türkiye ekonomisinin 2021 yılındaki yüzde 11,4 büyüme performansının ardından 2022'ye de güçlü bir başlangıç yaparak yılın ilk iki çeyreğinde sırasıyla yüzde 7,5 ve yüzde 7,7 büyüdüğünü hatırlatan Olpak, şöyle devam etti:

"Üçüncü çeyrekte ise küresel resesyon riski beklentisinin ülkemizi de etkilemesi sebebiyle büyüme oranımız yüzde 3,9'a gerilemesine rağmen yüzde 5 olan yıllık büyüme hedefini yakalamamız hala mümkün. Dolayısıyla küresel ekonomiye baktığımızda Türkiye'nin dünyadan pozitif ayrıştığını ve küresel olumsuzluklara rağmen yükselişini sürdürdüğünü görüyoruz.

İhracat tarafında da yıla çok iyi başlamıştık. 2021'deki yüzde 33'lük artıştan sonra ocak ayında da yüzde 20 oranında bir ihracat artışı ile 2022'ye iyi bir adım attık. Ancak yılın ikinci yarısından sonra başta Avrupa olmak üzere ana ihracat pazarlarımızdaki daralma, elbette Türkiye'nin de ihracatını olumsuz yönde etkiledi.

Gelen sipariş iptalleri neticesinde sene başında yüzde 20 olan ihracat artış oranımız ocak-kasım döneminde yüzde 14'e kadar geriledi. Ancak bu küresel olumsuzluklara rağmen yılın 11 ayında 231 milyar dolarlık ihracat rakamına ulaşmayı başardık."

2023 ihracat beklentisi 265 milyar dolar

Nail Olpak, Türkiye'nin 2023 yılı ihracat hedefinde küresel resesyon beklentisi ve ihtimali de göz önünde bulundurularak daha dengeli bir artış oranı öngörüldüğünü, bir yandan küresel resesyon riski sebebiyle talebin azalması ihtimali bir yandan da enflasyon oranlarındaki gerilemeye bağlı olarak fiyatların aşağı yönlü değişecek olmasının 2023 yılı için ihracat hedefinin 265 milyar dolar olarak belirlenmesinde etkili olduğunu kaydetti.

Böylesine zorlu bir küresel görünüm altında Türkiye için önemli risklerden birinin de Avrupa kıtasındaki yavaşlama olabileceğine dikkati çeken Olpak,

"Çünkü AB bölgesi, hem sanayi üretimimiz hem de ihracat açısından bizim için yüzde 50'lik payı ile kritik öneme sahip. Ancak madalyonun diğer yüzüne bakacak olursak özellikle enerji krizi Avrupa'daki üretimin Türkiye'ye kayması gibi bir fırsatı da beraberinde getirecektir.

Dolayısıyla 2023 yılına ilişkin ihracat hedefimizde Avrupa'yı tüm dinamikleriyle ele alarak çok daha yakından takip etmeli ve alternatiflerimizi de bu bakış açısıyla hızla belirlemeliyiz" diye konuştu.

"İhracatta Asya ve Amerika'ya odaklanmalıyız"

Türkiye'nin, potansiyelini harekete geçirdiği takdirde başta ihracat olmak üzere çok önemli bir sıçrama yapabileceğini vurgulayan Olpak, şunları kaydetti: "2023 yılı ihracat hedefimize ulaşabilmemiz için Avrupa'da yaşanabilecek yavaşlama ihtimaline rağmen Asya ülkeleri ve Amerika kıtasına odaklanılarak, yani biraz daha uzak pazarlara erişimi artırarak bu hedefimizi de yakalayabileceğimizi düşünüyorum.

Özellikle dış ticaret açığımızın büyük bir kısmını verdiğimiz Çin ve Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN) ülkeleri, DEİK olarak 2023 yılında en önemli gündem maddelerimizden birisi olacak. Siyasi ilişkilerimizin ve dolayısıyla ikili ticaretimizin son dönemde yavaş seyrettiği Orta Doğu ülkeleri de radarımızda. Kuzey Afrika ülkeleri ile ticaret ve yatırım ilişkilerimizi artırmak da 2023 yılındaki ticari diplomasi ajandamızın merkezinde olacak."

Vatandaşın bulamadığı ilaçlar bakın nereden çıktı... “Fiyatlar yüzde 80 düştü”

Garibaşvili, ilaç sektöründe Gürcistan'daki yüksek fiyatların düşürülmesi için Türkiye'den getirilen yüksek kaliteli ilaçlara pazar açtıklarını kaydetti...

Gürcistan Başbakanı İrakli Garibaşvili, ülkesinin ilaç pazarını bu yıl Türkiye'den getirilen ilaçlara açtıklarını belirterek "Türkiye pazarının (Gürcistan'a) açılmasının ardından ilaç fiyatlarını yüzde 60 ila 80 oranında, önemli ölçüde düşürmeyi başardık." dedi.

Garibaşvili, başkent Tiflis'te Hükümet Binası'nda yaptığı konuşmada Gürcistan için 2022'yi değerlendirdi.

Gürcistan'ın toprak bütünlüğü sorunları yaşadığını ifade eden Garibaşvili, ülkesinden tek taraflı bağımsızlığını ilan eden ve Rusya'nın desteklediği Abhazya ile Güney Osetya bölgelerindeki insanların ağır şartlarda yaşadığını belirtti.

Ülkenin toprak bütünlüğünün tekrar sağlanması için barışçıl yöntemleri kullanmaya devam edeceklerini dile getiren Garibaşvili, "Elbette bizim politikamız barışçıldır, bunca savaşın yaralarını sarmak istiyoruz." ifadesini kullandı.

"ABHAZYA İKİNCİ MONAKO OLABİLİR"

Ülkesinin toprak bütünlüğünün yeniden sağlanması durumunda Abhazya ile Güney Osetya'da ciddi ekonomik yatırımların yapılmasını planladıklarını aktaran Garibaşvili sözlerini şöyle sürdürdü:

"Ülkemizin birleşmesi durumunda ilk üç yılda Abhazya ve Samachablo'ya (Güney Osetya) yaklaşık 10 milyar dolar yatırım yapabiliriz. Çok rahat organize edilebilir, biz bunu düşündük. Ekonomi Şurası'nda bu konu hakkında tartıştık. Abhazya ikinci Monako olabilir, bu bir abartı değil. Abhazya, ikinci Monako ve Sohum (Abhazya'nın en önemli kenti), ikinci Monte Carlo olabilmesi için büyük bir potansiyele sahip."

TÜRK İLAÇLARI SAYESİNDE GÜRCİSTAN'DAKİ İLAÇ FİYATLARI ÖNEMLİ ÖLÇÜDE DÜŞTÜ

Konuşmasında sağlık alanında uyguladıkları reformlara değinen Garibaşvili, ilaç sektöründe Gürcistan'daki yüksek fiyatların düşürülmesi için Türkiye'den getirilen yüksek kaliteli ilaçlara pazar açtıklarını kaydetti.

Bu yılın başından beri Türkiye'den ilaç ithal etmeye başladıklarını hatırlatan Garibaşvili, "Türkiye pazarının (Gürcistan'a) açılmasının ardından ilaç fiyatlarını yüzde 60 ile 80 oranında, önemli ölçüde düşürmeyi başardık." diye konuştu.

Et fiyatları nasıl artar, nasıl azalır?

Osman AROLATAROLAT

28 Aralık 2022 Çarşamba

Ulusal Kırmızı Et Konseyi (UKON) verileri, yemli besi hayvancılığıyla et fiyatlarının düşmeyeceğini gösteriyor. Mera ıslahı yapısına dönüş gerekiyor.

Ulusal Kırmızı Et Konseyi (UKON) Başkanlığı'na oybirliğiyle yeniden seçilen Ahmet Hacıince'yi tebrik ederken, sektör değerlendirmesini istedim, "Son birkaç haftadır sığır karkas eti fiyatlarında artış gözlemlendi, kesim fiyatları kilosu 118-121 lira oldu. Kuzu eti fiyatları da bu seviyede. Piyasada fiyat artışı sürecektir algısı korkuya yol açıyor" cevabını verdi.

Et fiyatlarının artacağını gösteren bu açıklaması üzerine, böyle düşünmesinin nedenini sorduğumda değerlendirmesi şöyle oldu:

"Dört yıldır besiciler olarak zarar ediyoruz. Besici zor durumda. Et fiyatlarının bugün geldiği nokta, maliyete ancak denk geliyor. Besici nefes almıyor..."

"Bunun nedeni hayvan sayısının azalmasından mı?" sorusuna aldığım yanıt şöyle oldu:

"Ülkemizde yeterli sayıda hayvan mevcut. Toplam büyükbaş hayvanımız 17.8 milyon. Küçükbaş hayvanımız 58.4 milyon. Türkiye'nin hayvan varlığına baktığımızda kırmızı et ihtiyacımızın kendi dinamiklerimizle karşılanabileceği görülüyor. Sektör üzerinde oluşturulmaya çalışılan olumsuz algıyı destekleyecek bir durum yok.

Taleplerinin ne olduğunu sorduğumda ise şunları söyledi:

"UKON olarak et fiyatlarının kontrolden çıkacağı algısını yaymaya çalışanlardan uzak durulmasını istiyoruz. Her piyasa, arz-talep dengesini kendisi kurar. Piyasa talebi gerilediğinde, fiyatı artırmak veya kontrolden çıkarmak zaten mümkün değildir."

Hacıince'nin söylediklerini irdelerken, çözümün ne olabileceğini düşündüm. 1980'lerin terörü yaygınlaşmadan önce doğu ve güneydoğu meralarında yapılan hayvancılığın maliyeti, daha sonraki yıllarda çiftliklerdeki yemli maliyetten çok daha ucuza et

28.12.2022

maliyetine neden oluyordu. Bunun için çözüm bana göre mera ıslahı ve küçükbaş hayvan sürülerinin oluşturularak bu meralarda yetiştirilmesine bağlı. Hayvansal protein ancak bu şekilde ucuzlatılabilir. 1980 öncesi ucuz et maliyetinin nedeninin bu olduğunu unutmayalım...

GÜNÜN SÖZÜ:

TEMA Vakfı'nın çalışması 24 ilde yaklaşık 20.000 maden ruhsatı bulunuyor, maden üretimi ruhsat sayısının fazlalığıyla örtüşmüyor.

Gübre ve yemde fiyat indirimi çiftçiye nasıl yansır?

Ali Ekber YILDIRIM

28 Aralık 2022 Çarşamba

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan pazartesi günü yapılan kabine toplantısından sonra yaklaşan genel seçim öncesinde doğalgaz rezervinin bulunması dahil bazı müjdeler verdi. Bu müjdelerden ikisi de çiftçilere ve tüketicilere yönelik. Her iki müjdeyi de Tarım Kredi Kooperatifleri üzerinden verdi. Erdoğan'ın açıklamasına göre Tarım Kredi Kooperatifleri gübre ve yemde indirim yapacak. Nisan sonuna kadar bu iki üründe zam yapmayacak.

Ayrıca tüketiciler için Tarım Kredi Kooperatifleri mağazalarında indirimli ürün satışı yapılacak. Hangi üründe ne kadar indirim yapıldığını ise açıklamadı.

Gübre'de yüzde 13, yemde yüzde 5'e varan indirim

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yaptığı açıklama aynen şöyle: *“Bir müjde de çiftçilerimize ve tüketicilerimize vermek istiyorum. Salgın sonrası küresel emtia piyasalarında yaşanan dalgalanmayı fırsat bilerek haksız kazanç peşinde koşanlarla mücadelemizi yeni araçları devreye sokarak sürdürüyoruz.*

Bu kapsamda çiftçilerimizin temel ihtiyaçlarının başında gelen, çiftçi kardeşlerim özellikle bunu size hatırlatıyorum, gübre ve karma hayvan yeminde daha önce bir dizi indirim hayata geçirmiştik. Şimdi yeni bir adımla çiftçilerimizin en önemli girdileri olan kimyevi gübre ve karma hayvan yemi fiyatlarında hem indirim yapıyor hem de fiyat sabitlemesine gidiyoruz.

Tarım Kredi Kooperatifleri ilkbahar döneminde yoğun olarak kullanılan DAP, Üre, Amonyum Sülfat, 20-20 ve nitropower kimyevi gübre çeşitlerinde yüzde 13'e varan indirim uygulayacak. Gıda, Tarım, Hayvancılık Bakanım (Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişçi'ye bakarak) bu işi yakın takibe alması lazım. Aynı şekilde karma yemde de yüzde 5'e varan indirim yapılacaktır.

En az bunun kadar önemlisi de gübre ve yem fiyatlarını nisan sonuna kadar sabitliyoruz. Şayet bu dönemde gübre ve yem fiyatlarında üreticimiz lehine bir gerileme olursa elbette bunu yansıtacağız. Ama yeni fiyat listesi artışlardan etkilenmeyecek."

Tüketicilere 600 üründe indirim müjdesi!

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan bir indirim müjdesini de tüketicilere verdi. Erdoğan tüketicilere ise şöyle seslendi: *"Bir diğer müjdemiz de tüketicilere. Tarım Kredi'nin 1520 kooperatif, 400 mini koop veya koop mini, 250 koop bakkal olmak üzere toplam 2 bin 170 hizmet noktasında 600 çeşit ürün en ucuz fiyatla satışa sunulacak. Temel ihtiyaç maddeleri. Bilindiği gibi Tarım Kredi Kooperatifleri sadece üretim öncesi çiftçimize destek olmakla kalmıyor, ürünü de alıp işleyerek marketlerinde satışa sunuyor. Bir başka ifadeyle üretici-Tarım Kredi-tüketici arasında doğrudan bir kanal kuruluyor. Böylece kimi ürünlerin en uygun fiyatla satışa sunulabilmesi mümkün oluyor. Önümüzdeki yılın ilk yarısında sayılarını 3 bine çıkarmayı hedeflediğimiz Tarım Kredi satış noktalarındaki indirimler bugün itibarıyla başlamıştır. Üreticilerimize ve tüketicilerimize verdiğimiz bu müjdelerin de hayırlı olmasını diliyorum."*

İndirim sadece Tarım Kredi'de

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın da konuşmasında yer verdiği üzere öngörülen gübre ve yemdeki fiyat indirimi sadece Tarım Kredi Kooperatifleri'nde olacak. Özel sektör gübre ve yem firmaları da bu indirimde destek vererek gübre ve yemde indirim yapabilir. Geçmişte bu tür indirimler yapıldığında özel sektör firmaları üzerinde de baskı kurularak indirim yaptırıldı. Ancak, kısa süre sonra hem Tarım Kredi hem de özel sektör gelişen ekonomik koşullar doğrultusunda zam yapmak zorunda kaldılar.

Bu kez en azından Tarım Kredi gübre ve karma yemde Nisan 2023 sonuna kadar zam yapmayacak. Fiyat sabit tutulacak. Bu dönemde indirim olursa bu fiyatlara yansıtılacak.

Konuştığımız çiftçilerin dile getirdiği iki önemli konu var. Birincisi, Tarım Kredi Kooperatifleri'nin kimyevi gübre ve karma yem fiyatlarının piyasaya göre daha yüksek olduğu ve bu indirimle piyasa seviyesine gerileyeceği dile getiriliyor. İkincisi, Tarım Kredi'de yeterli miktarda gübre ve yem olmadığı ifade ediliyor. Çiftçiler e göre "indirim var ama ürün yok". Tarım Kredi Kooperatifleri'nin kendi yem fabrikaları ve Gübretaş gibi büyük bir gübre üreten fabrikası var. Üretmediği gübre çeşitlerini de özel sektör fabrikalarından veya ithalat yoluyla temin edecek.

Gübrede yüzde 95, yemde yüzde 60 dışa bağımlıyız

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın fiyat indirimi yapılacağını açıkladığı gübre ve yemde Türkiye ne yazık ki büyük oranda dışa bağımlı. Gübrede yüzde 90-95 oranında, karma yem hammaddelerinde ise yüzde 60 dışa bağımlı olan

Türkiye’de, döviz arttıkça ve hammadde fiyatları arttıkça bu ürünlere de zam yapılması kaçınılmaz oluyor.

Mustafa Kemal Atatürk’ün de kurucusu olduğu Tarım Kredi Kooperatifleri çiftçilerin sahibi olduğu bir örgüt. Genel müdürü ve yöneticileri siyasi olarak atanan ve bir siyasi arpalığa dönüştürülen Tarım Kredi Kooperatifleri, bir devlet kurumu, kamu iktisadi devlet teşekkülü gibi kullanılıyor. Gübre ve yemde yapılan indirim ve fiyatın dondurulması, marketlerindeki ürünlerde indirim yapılması gibi müdahaleler bu kuruma ciddi ettirecek. Bu zarar nasıl karşılanacak? Görev zararı mı yazılacak?

Tarım kredi gübrede yüzde 30 tedarik sağlayabilir

Tarım Kredi Kooperatifleri gübre piyasasında yüzde 30 civarında ürün tedariki sağlayabilir. Dolayısıyla piyasanın yüzde 30’unda bu yüzde 13’e varan fiyat indirimi ve fiyatın 4 ay süreyle dondurulması sağlanabilir. Piyasadaki fiyatlara bakıldığında gübre çeşitlerine göre Tarım Kredi’nin fiyatları yüzde 5 ile yüzde 10 daha yüksek olduğu görülüyor. Yapılan indirimle bu fark kapanmış olur.

Gübre firmaları Rekabet Kurumu incelemesinde

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan bir anlamda piyasaya müdahale ederek devlete ait olmayan Tarım Kredi üzerinden fiyat indirimi ve fiyatların dondurulmasını sağlarken, diğer tarafta özel sektör gübre firmaları rekabeti bozucu harekette bulundukları gerekçesiyle Rekabet Kurumu tarafından incelemeye alınıyor. Gübrede, yemde, mazotta, diğer tarımsal girdilerde mutlaka üreticinin desteklenmesi gerekiyor. Bunu yıllardır dile getiriyoruz. Ancak seçim öncesi bunun siyasi bir malzeme olarak kullanılmaması ve rekabeti bozmaması gerekir.

Devletin, özel sektör de dahil fiyatları tümüyle dondurması ve bunun için bir bütçe ayırması daha gerçekçi olurdu. Ya da çiftçilere ödenen gübre desteğinde ciddi artışlar sağlanarak üretim desteklenebilir ve gıda fiyatlarının düşmesine katkı sağlanabilirdi.

Gübre ve yem destekleri yetersiz

Ekim ayında açıklanan 2022 ürünü tarım desteklerinde geçmiş yıllarda olduğu gibi yem bitkileri desteklerinde hiç bir artış yapılmadı. Son 10 yıldır neredeyse artış yok. Bazı kalemlerde birkaç kuruş artırılıyor, bazılarında düşürülüyor. Ama dekar başına destekte ciddi bir artış olmuyor.

Gübrede ise hububat ürünlerinde buğday, arpa, çavdar, yulaf, tritikale için dekar başına 46 lira gübre desteği ödenirken, diğer bütün ürünlerde dekar başına sadece 21 lira destek veriliyor. Çeşidine göre gübre fiyatları kilo başına 4-5 lira ile 8,5 lira arasında. Hem dekara 21 lira destek çok yetersiz hem de Tarım kredi’nin yüzde 13 indirim yapması çok yetersiz. Bunun çiftçiye yansıması elbette çok sınırlı olur.

Özetle, seçim öncesinde Tarım Kredi Kooperatifleri üzerinden gübrede yüzde 13’e varan ve yemde yüzde 5’e varan indirim, Nisan sonuna kadar fiyatların dondurulması

kulağa hoş geliyor. Her indirim çiftçiye yarar sağlar. Ancak, bunun üretime etkisi, gıda fiyatlarına yansımaları çok çok sınırlı olur.

Dünyada gübre fiyatları düşüyor

Son 3 aylık döneme bakıldığında çeşitlerine göre dünya gübre fiyatları ortalama yüzde 10-20 oranında düştü. Dünyadaki gelişmeleri yakından izleyen Tekfen Holding Başkan Yardımcısı ve Tarımsal Sanayi Grubu Toros Tarım Yönetim Kurulu Başkanı Hakan Göral dünyadaki fiyat düşüşünün enerjideki gelişmelerle yakın ilgisi olduğunu söyledi. Göral: “Avrupa geçen yıl yüzde 50-60’larda olan doğalgaz depolama miktarını bu yıl yüzde 90-95’lere kadar çıkardı. Yani önlem aldı. İklimle ilgili olarak kışın gecikmesi doğalgaz kullanımını düşürdü. Bu da gübre üzerindeki baskıyı azalttı. Buna bağlı olarak gübre fiyatları düştü. Özellikle azotlu gübrelerde düşüş eğilimi sürüyor. Tüketici bunu görerek fiyat daha da düşer beklentisi ile satın almayı öteledi. Ocak ve Şubat’ta fiyat düşüşü sürer mi beklentisi var. Böyle olunca son 3 aylık dönemde gübre fiyatları ortalama yüzde 10-20 oranında düştü.”

TÜİK’e göre gübrede yüzde 192, yemde yüzde 141 fiyat artışı var

Türkiye İstatistik Kurumu’nun Ekim 2022 Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi’ne göre, son 1 yılda gübredeki fiyat artışı yüzde 192,52 oldu. Aynı dönemde hayvan yemindeki fiyat artışı ise yüzde 140,86 olarak gerçekleşti. Bu artış oranlarına bakıldığında gübrede yüzde 13’e varan fiyat indirimi ve yemde yüzde 5’e varan fiyat indirimi nedeniyle çiftçilerin Tarım Kredi’ye koşarak “indirim var yem ve gübre alalım” diyebilir mi?

Danıştay'dan Maliye'ye KKM şoku!

Abdullah TOLU

28 Aralık 2022 Çarşamba

Farkında mısınız bilmiyorum ama son dönemlerde Maliye tarafından yapılan düzenlemelerin birçoğu **“yetki aşımı yapıldığı”** iddiasıyla yargıya intikal ettiriliyor. Yargı ise, kanunlarda Maliye'ye tanınan yetkinin sınırlarının aşılıp aşılmadığına bakıyor, mükelleflere kanunda yer almayan bir yükümlülük yükleyen ya da kanunda olmayan yeni bir düzenleme getiren Tebliğlerin önce yürütmesini durduruyor, sonrasında ise iptaline karar veriyor. Bu tür kararlara sıkça rastlamaya başladık. İnanın biz de bu kararları izlemekte zorlanıyoruz. Hepsi birbirinden değerli, ders niteliğinde, önemli sonuçları olan kararlar.

Son olarak Danıştay'dan bu kapsamda Maliye'yi şok eden bir yürütmeyi durdurma (YD) kararı daha geldi!

Karar ne ile ilgili mi? Hemen cevap verelim: YD kararı, Kur Korumalı Mevduat (KKM) hesabı kazançlarına ilişkin kurumlar vergisi istisnasının hesaplama yöntemi ile ilgili.

YD kararına konu ne ile ilgili?

Yabancı paraların Türk Lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüştürülmesinden elde edilen kazançlara ilişkin istisna düzenlemesi Kurumlar Vergisi Kanununun (KVK) geçici 14. Maddesinde yer alıyor. Maliye söz konusu istisnanın usul ve esaslarını **19 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği (Seri No:1)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ** ile belirlemiş bulunuyor (**11.02.2022 tarihli ve 31747 sayılı Resmi Gazete**).

Söz konusu düzenlemede birden fazla istisna yer alıyor.

Danıştay'ın Maliye'yi şoke eden YD kararı, geçici 14. Maddenin 1. fıkrasında yer alan **“Yabancı Paraların Dönem Sonu Değerlemesinden Kaynaklanan Kur Farkı Kazançlarına İlişkin İstisnanın”** hesaplama yöntemiyle ilgili.

Geçici madde 14/1'de yer alan düzenleme nasıl?

Geçici 14/1. Maddeye göre, Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarına dönüşümün desteklenmesi kapsamında dönüşüm kuru üzerinden Türk lirasına çevrilen hesaplar ile ilgili olarak; kurumların 31 Aralık 2021 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralarını, 2021 yılı dördüncü geçici vergi dönemine ilişkin beyannamenin verilme tarihine **(17 Şubat 2022)** kadar Türk lirasına çevirmeleri ve bu suretle elde edilen Türk lirası varlığı, bu kapsamda açılan en az üç ay vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirmeleri durumunda,

1) Bu kapsamdaki yabancı paraların dönem sonu değerlemesinden kaynaklanan kur farkı kazançlarının 1 Ekim 2021 ila 31 Aralık 2021 tarihleri arasındaki döneme isabet eden kısmı,

2) 2021 yılı dördüncü geçici vergi dönemine ilişkin beyannamenin verilme tarihine (17 Şubat 2022) kadar Türk lirasına çevrilen hesaplarla ilgili oluşan kur farkı kazançları ile söz konusu hesaplardan dönem sonu değerlemesinden kaynaklananlar da dâhil olmak üzere vade sonunda elde edilen faiz ve kâr payları ile diğer kazançlar (Merkez Bankası'nca yapılan destek ödemeleri)

kurumlar vergisinden istisna bulunuyor.

Maliye'ye göre istisna tutarının nasıl hesaplanması gerekiyor?

Maliye, 19 No.lu Tebliğin "**40.3.1.1. Yabancı paraların dönem sonu değerlemesinden kaynaklanan kur farkı kazançlarına ilişkin istisna**" başlıklı bölümünde, istisna tutarının nasıl hesaplanacağını ayrıntılı olarak açıklamış bulunuyor.

Söz konusu Tebliğde; **31 Aralık 2021 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paraların, geçici 14. madde ve 1211 sayılı Kanunun ilgili hükmünde öngörülen süre ve şekilde Türk Lirası mevduat veya katılma hesaplarına dönüştüren kurumlar vergisi mükelleflerinin, söz konusu yabancı paralarının dördüncü geçici vergilendirme (1 Ekim 2021-31 Aralık 2021) dönemine ilişkin dönem sonu değerlemesinden kaynaklanan kur farkı kazançlarının kurumlar vergisinden istisna olduğu, mükelleflerin gerek dönem içi gerekse dönem sonu kur farkı kazançlarını muhtelif usullere göre belirleyebildikleri, ancak, istisnaya konu edilecek kur farkı gelirinin tespitine münhasır olmak üzere, dönem içi döviz çıkışlarında ve istisna tutarının hesaplanmasında ilgili hesaba giriş sırasının (FİFO) esas alınması gerektiği, 31 Aralık 2021 tarihli bilançonun "Bankalar Hesabında" yer alan yabancı paraların birden fazla döviz tevdiat hesabından oluşması halinde KVK'nın geçici 14. maddesi ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının ilgili mevzuatı çerçevesinde dönüştürülebilen döviz cinslerine ilişkin döviz tevdiat hesaplarının istisna tutarının belirlenmesinde birlikte dikkate alınacağı, istisna hesabında aynı döviz cinsinden döviz tevdiat hesapları birlikte dikkate alınacağından, bu hesaplar**

arasında yapılan aktarma işlemlerinin giriş çıkış olarak değerlendirilemeyeceği net bir şekilde belirtiliyor.

İstisna tutarının hesaplanma yöntemi tartışmalara neden olmuştu!

19 No.lu Tebliğin yayınlanmasıyla beraber, istisna tutarının hesaplanma şekliyle ilgili tartışmalar ve itirazlar da başladı. İtirazlar genel olarak aşağıdaki iki noktada yoğunlaştı:

- Kur farkı kazançlarının hesaplanmasında ilk giren ilk çıkar (FIFO) yöntemi kullanılacak ve aynı döviz cinsinden birden fazla hesap bulunması halinde bu hesaplar tek hesapmış gibi konsolide edilerek kur farkı hesaplanacak.
- 31 Aralık 2021 tarihli bilançoda yer alan yabancı paraların birden fazla döviz tevdiat hesabından oluşması halinde, dönüşüm oranının tespitinde, dönüştürülmüş olsun veya olmasın kapsama giren tüm döviz tevdiat hesapları birlikte dikkate alınacak.

Maliye'nin yukarıda açıkladığı hesaplama yöntemi, kur farkı istisna tutarının eksik hesaplanmasına neden oldu. Bu hesaplama yöntemine göre istisna tutarını düşük hesaplayan mükelleflerin bir kısmı 2021 hesap dönemi kurumlar vergisi beyanlarını ihtirazî kayıtla verip, dava açtılar.

Hesaplama yönteminden olumsuz etkilenen bir mükellef dava açtı

Maliye'nin 19 No.lu Tebliğde açıkladığı hesaplama yöntemine göre hesaplama yapan ancak istisna tutarını olması gerekenden daha düşük hesaplayan bir mükellef YD talepli iptal davası açtı.

Söz konusu mükellefin dava açma gerekçeleri ise şu şekilde:

“Öncelikle 5520 sayılı Kanunun geçici 14. maddesinde, Hazine ve Maliye Bakanlığına istisna uygulamasının usul ve esaslarını belirleme yetkisi verilmemiştir. 5520 sayılı Kanunun geçici 14. maddesinde bu konuda bir düzenleme olmaması ve ayrıca Hazine ve Maliye Bakanlığı'na bir yetki verilmemesine rağmen, Bakanlık tarafından çıkarılan söz konusu Tebliğin “40.3.1.1. Yabancı paraların dönem sonu değerlemesinden kaynaklanan kur farkı kazançlarına ilişkin istisna” başlıklı bölümünde, gerek dönem içi gerekse dönem sonu kur farkı kazançlarının tespitine münhasır olmak üzere, dönem içi döviz çıkışlarında ve istisna tutarının hesaplanmasında ilgili hesaba giriş sırasının esas alınması gerektiği belirtilerek, istisna uygulanacak kur farkı kazançlarının ilk giren ilk çıkar (FIFO) yöntemine göre belirleneceği açıklanmıştır. FIFO yönteminde ilk giren dövizin ilk çıkacağı, bakiyede kalan dövizin en son girenler olacağı, kurların genel seyrinin artış gösterdiği dönemde FIFO yönteminin dönem sonu bakiyesinde yer alan dövizin maliyetini yükselteceği, dolayısıyla dönem sonuna isabet eden geçici vergi

beyannamesinde istisna edilecek kur kazancının düşeceği ve mükellefin vergi yükünün artacağı açıktır. Ayrıca, yine gerek 5520 sayılı Kanunun geçici 14. maddesinde, gerekse Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliğlerinde, 31/12/2021 tarihli bilançonun "Bankalar Hesabında" yer alan yabancı paraların birden fazla döviz tevdiat hesabından oluşması halinde dönüştürülebilen döviz cinslerine ilişkin döviz tevdiat hesaplarının kur farkı kazançlarına ilişkin istisna tutarının belirlenmesinde birlikte dikkate alınacağı şeklinde bir hüküm ve düzenleme olmadığından, yani hesap bazında dönüşüme izin verildiği halde Tebliğ'in iptali istenilen bölümünde dönem sonu değerlemesinden kaynaklanan kur farkı kazançlarına ilişkin istisna tutarının hesaplanmasında aynı döviz cinsinden farklı hesaplar tek bir havuz hesap gibi değerlendirildiğinden ve bu şekilde yapılan hesaplamalar sonucu kur farkı kazançlarına ilişkin istisna tutarı azalacağından, Tebliğdeki bu düzenleme, KVK'nın geçici 14. Maddesine aykırıdır."

Danıştay Tebliğin hesaplama yöntemine ilişkin kısmının yürütmesini durdurdu!

Evet, Danıştay, açılan bu dava sonucunda, 19 No.lu Tebliğin istisna tutarını hesaplama yöntemiyle ilgili açıklamaların yer aldığı **"40.3.1.1. Yabancı paraların dönem sonu değerlemesinden kaynaklanan kur farkı kazançlarına ilişkin istisna"** başlıklı bölümünün yürütmesini gerekçeli bir şekilde durdurdu.

Söz konusu YD kararının karar kısmının özeti önemine istinaden aşağıda yer alıyor:

"Anayasanın "Vergi Ödevi" başlıklı 73. maddesinde yer alan düzenlemeler dikkate alındığında, maddede belirtilen hallerde Cumhurbaşkanına devredilen yetki haricinde kamu gücüne dayanılarak getirilecek yükümlülüklerin kanunla düzenlenmesinin zorunlu olduğu açıktır. Bu zorunluluk, verginin kanuniliği ilkesi olarak tanımlanmakta olup, bu ilke uyarınca verginin yükümlüsü, konusu, vergiyi doğuran olay, matrah, oran, tarh, tahakkuk, tahsil, zamanaşımı, muafiyet ve istisna gibi vergilendirmenin temel öğelerinin kanun ile belirlenmesi gerekir. Bununla birlikte, vergilendirmenin temel öğeleri ile ilgili olmaması şartıyla, ayrıntılara ve teknik konulara ilişkin olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca açıklayıcı ve tamamlayıcı nitelikte düzenleyici işlem yapılabilir. Ayrıca vergilendirmeye ilişkin bir konuda kanun ile çerçevesi çizilen düzenlemeye ilişkin usul ve esasların Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenebilmesi için de ilgili kanunda Bakanlığa bu konuda bir yetki verilmesi gerekmektedir.

Nitekim, Anayasa Mahkemesi de verdiği kararlarda, Anayasa'nın 13., 35. ve 73. maddelerinin birlikte değerlendirilmesinden vergilendirme yoluyla mülkiyet hakkına müdahalede bulunulması durumunda takdire dayalı olma ve keyfiliği önlemek için müdahalenin vergiyi doğuran olay, yükümlü, sorumlu, matrah, miktar ve oranların yukarı ve aşağı sınırları, tarh, tahakkuk ve tahsil usulü, yaptırım ve zamanaşımı gibi verginin belli başlı temel öğelerinin ulaşılabilir,

belirli ve öngörülebilir şekilde düzenlenmiş bir kanun hükmüne dayanması gerektiği, vergilendirmenin esaslı unsurlarının kanunda belirli ve öngörülebilir şekilde düzenlenmesi gerektiği, bir mali yükümlülüğün bu yönleriyle kanunla yeterince çerçevelenmemişse kişilerin mülkiyet hakkını etkileyecek idari ya da yargısal takdire dayanan uygulamalara yol açabilmesinin mümkün olduğuna (İskenderun Demir ve Çelik A.Ş. Başvurusu, B:2015/941, 25/10/2019 ve Maliye Bakanlığının vergi kanunlarındaki belirsiz hükümleri yorumlayarak bir standart oluşturmasının, başka bir anlatımla alt ve üst sınırları belirtilmeyen bir istisnanın kapsamını belirlemesinin vergilendirmede kanunilik ilkesine aykırı olduğuna (Bilnam İşletmecilik ve Ticaret A.Ş. ((Eskj Unvanı-Bilnam İşletmecilik ve Tic. Ltd. Şti.)) Başvurusu, B:2016/3675, 03/11/2020) vurgu yapmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri bir arada değerlendirildiğinde, 7352 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 2. maddesi ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'na eklenen geçici 14. maddesinde, kurumların 31/12/2021 tarihli bilançolarında yer alan yabancı paralarını, dördüncü geçici vergi dönemine ilişkin beyannamenin verilme tarihine kadar Türk lirasına çevirmeleri ve bu suretle elde edilen Türk lirası varlığı, bu kapsamda açılan en az üç ay vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirmeleri durumunda yabancı paraların dönem sonu değerlemesinden kaynaklanan kur farkı kazançlarının 01/10/2021 ila 31/12/2021 tarihleri arasındaki döneme isabet eden kısmının kurumlar vergisinden müstesna olduğunun belirtildiği, ancak istisna edilecek tutarların hesaplanmasında hangi yöntemin uygulanacağı konusunda veya istisna hesabında aynı döviz cinsinden döviz tevdiat hesaplarının birlikte dikkate alınıp alınmayacağı konusunda bir belirlemenin yapılmadığı, ayrıca maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenebileceğine dair davalı idareye bir yetki de verilmediği dikkate alındığında, davalı Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından çıkarılan tebliğ ile istisna uygulamasına ilişkin bazı usul ve esasların belirlenmesinde ve mükelleflere bu konuda bir yükümlülük getirilmesinde hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu nedenle, Kanunda Hazine ve Maliye Bakanlığına bir yetki verilmemesine rağmen istisna uygulamasına ilişkin olarak çeşitli usul ve esasların belirlendiği anlaşılan dava konusu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair 19 Seri No.lu Tebliğin "40.3.1.1. Yabancı Paraların Dönem Sonu Değerlemesinden Kaynaklanan Kur Farkı Kazançlarına İlişkin İstisna" bölümünde hukuka uygunluk bulunmadığı ve uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğmasına yol açabileceği anlaşıldığından, söz konusu kısmın yürütmesinin durdurulması gerekmektedir."

Söz konusu Karar, oyçokluğuyla verilmiş bulunuyor.

Maliye bu karara itiraz edebilir mi?

Evet, Maliye, kararın kendisine tebliğini izleyen günden itibaren 7 (yedi) gün içinde Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu'nda bu karara karşı itirazda bulunabiliyor.

Peki, Maliye'nin bu itirazının kabul edilmesi mümkün mü?

Teorik olarak her şey mümkün. Ancak, kararda yer alan gerekçeler dikkate alındığında, Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun bu itirazı reddetme olasılığı çok daha yüksek görünüyor.

Yürütmeyi durdurma kararı tam olarak ne zaman uygulanabilecek?

Maliye'nin, Danıştay 4. Dairesi tarafından verilen YD kararını, 30 gün içerisinde uygulaması gerekiyor. Ancak, uygulamada, YD kararları, itirazın reddedilmesi halinde uygulanmaya başlanıyor.

Dava süreci devam ediyor, gelişmeleri buradan duyuracağız

Dava süreci devam ediyor, mükellefler Maliye'ye karşı şu an için bir adım önde görünüyor. Bu dava ile ilgili son gelişmeleri buradan duyurmaya çalışacağız.

Ekonomide daralma yılı 2023

Şeref OĞUZ

28 Aralık 2022 Çarşamba

Cumhuriyetin **ikinci yüzyılının** eşiğindeyiz. 2023; cumhuriyetimizin **dalya** dediği yıl. Ekonominin de **daralma yılı** olacak. Peki, bu **daralma ne kadar olacak?** Görünen köy kılavuz istemiyor ama biz yine de bir rota çizelim. Daralacak ekonomide **nelerde zorlanacak, nelerde rahatlayacağız**, görelim.

Türkiye ekonomisinde **canlı iç tüketim** 2022'nin ilk bölümünde **%7,5 büyümeyi** getirdi. Büyüme ivmesi ikinci çeyrekte de devam etti ve **%7,7** oldu. Üçüncü çeyrek takke düştü, yıllık büyüme **%3,9** oldu. Bu **son iki yılın en zayıf büyümesiydi**. Türkiye ekonomisi **9 çeyrek sonra** ilk defa daraldı.

GIDA ENFLASYONU SİLDİ SÜPÜRDÜ

Merkez Bankası da bu alarmı görmüş olacak ki faizde **indirim üstüne indirim** uyguladı, 4 toplantıda **500 baz puan** düşürerek **tek haneye park** etti. Belli ki seçime kadar burada duracak. **Sabitlenmiş kur** gayreti ve **sabitlenmiş faiz**... Yetti mi? Yetecek mi? Belli ki **yaşayıp göreceğiz**. Zira seçim ekonomisi hangi derinlikte olacak, belli değil.

Gıda, dünyada zaten **fiyat artışı rekorları** kırarken ülkemiz açık ara birinciliği kimseye bırakmadı. Öyle ki dünya en fazla **erken çift hanelerde** gıda enflasyonunu yaşarken bizde **3 haneli artışları gördük**. Üstelik gıda enflasyonunu azaltmak için neredeyse **kılımızı kıpırdatmadık**, sadece **"izledik"** durduk.

İKİ SORU İKİ CEVAP

2023'te ekonomi daralırken ne yapacağız?

Seçim döneminde bollaşan para **sahte bir refah oluşturacak**, tüketimi canlı tutacak. Düşündüğümüzün de ötesinde büyüme rakamları değişebilir. Ancak sihirli sözcük; **"seçim"** bittiğinde **gerçekle yüz yüze** kalacağız.

Her seçim döneminde aynı süreçler mi yaşanır?

Sandık **büyüme** ister. Cebine bakar. **Elindeki filesine yetmiyorsa cezalandırır**. Bolluk varsa o da oyları bol saçar. Rahmetli **Demirel**'e sormuştuk; “**sandıktan ne çıkar?**” Cevap; bugüne de ışık tutuyor; “**ne giriyorsa o çıkar.**” Sandığa zam giriyor ve **boş tencerenin sarsmayacağı yönetim**, devirmeyeceği iktidar yoktur.

NOT

ARSIZ HIRSIY ENFLASYON, ALIM GÜCÜMÜZÜ KEMİRİYOR

2023, hayatımızdaki **çarpıklıkları** daha fazla **yüzümüze** vuracak. Maaşımız artacak ama **market masrafına** yetişmeyecek. Asgari ücretin artışı, mevcut **alım gücünü bahara kadar koruyamayacak**. Çünkü cebimizdeki **arsız hırsız enflasyon**, onu eritiyor.

Enflasyonun **düşüşüne tanık** olacağız. Ancak bu düşüş, **matematiğin eseri** olacak. Hükümet her ne kadar bunu **kendi heterodoksunun başarısına bağlama gayreti** gösterse **de hayat pahalılığı yerli yerinde duracak**.

İhracatçı “**rekabetçi kur**” türküsünü fazlasıyla dile getirecek. Fakat seçime kadar hükümetin bu **türküye kulak kabartmayacağı** kesin. Zaten getirdiği dövizin **görünürde %40'ına, pratikte %70'ine** el koyan **Merkez Bankası** söz konusu...

Belli ki 2023'ün ilk yarısında **sahte refah öyküleriyle** oyalanacağız. **Gaz bulduk müjdelerine** sevinecek, **ulaşılmayan kredilerin faizlerini** tartışacağız. Bu hengâmede **%3 büyümeyi bulsak**, öpüp başımıza koyacağız. Hadi hayırlısı...

Küresel ekonomide baz senaryo; Resesyon ve dezenflasyon

Erhan ASLANOĞLU

28 Aralık 2022 Çarşamba

Pandemi başladığından bu yana tarihi bir süreçteyiz. 2020 yılında küresel ekonomi yüzde 3,1 daraldı. İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana en sert daralma gerçekleşti. 2021 yılında küresel büyüme 1950'li yıllardan bu yana en yüksek orana ulaştı ve yüzde 6,1 oldu. Bu yılın başında büyüme beklentileri yüzde 4,7 idi. Yavaşlama olsa bile güçlü bir büyüme beklentisi vardı. Rusya -Ukrayna savaşı ile birlikte beklentiler önce yüzde 4'lere, daha sonra yüzde 3,5'lara ve son dönemlerde yüzde 3'lerin altına geriledi. İş dünyasının bu yılın başında yaptığı bütçelere göre büyüme açısından oldukça yanıltıcı bir yıl oldu. Bir başka yanıltıcı alanı enflasyon oldu. Geçici ve çok yükselmeyeceği düşünülen enflasyon beklentilerin çok üzerine çıktı ve OECD ortalaması yüzde 10'lara geldi.

Stagflasyon geldi

Enflasyonun beklenenden çok hızlı yükselmesi başta Fed olmak üzere merkez bankalarını harekete geçirdi ve güçlü faiz artırımları peş peşe geldi. Büyümeyi yavaşlatan bir başka faktör de para politikaları oldu. Dolayısıyla 2023'e başta Euro bölgesi olmak üzere, büyümede sert yavaşlama ve enflasyonun beraberce yaşandığı stagflasyon ortamında giriyoruz. 2021 yılında yüzde 5'den fazla büyüyen Euro Bölgesi büyüme hızı bu yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 0'lara yaklaştı. Geçen yıl yüzde 1,5'larda olan enflasyon yüzde 10'ları geçti.

Resesyon ve dezenflasyona gidiyoruz.

2023'e yılında küresel resesyon ihtimali oldukça artmış durumda. Küresel ekonomide büyüme yüzde 2,5 altına giderse genellikle resesyon olarak yorumlanır. O noktaya muhtemelen geleceğiz ve bu durumda dünya ekonomisinin en az üçte biri negatif büyümeyi görmüş olacak. Resesyona doğru giden bir ekonomi talep düşüşü ile zaten dezenflasyonu da getirir. Diğer taraftan, tedarik zincirindeki normalleşme, ulaşım ve enerji maliyetlerindeki gerileme de enflasyon düşüşünü destekleyecektir. Merkez bankaları da bu eğilimin terse dönmemesi için sıkılaştırma kararlılığını başta Fed

olmak üzere gösteriyorlar. Bu çerçevede, 2023 yılını eğer iki kelime ile özetlemek gerekirse büyük ihtimalle resesyon ve dezenflasyon yılı olacağını söyleyebiliriz.

Resesyonu derinleştirebilecek riskler

Yazımızın başında da vurguladığımız gibi tarihi bir süreçten geçiyoruz ve bunun bir anda bitmesini beklemek de çok gerçekçi değil. Bir değişim ve dönüşüm dönemindeyiz. Başta jeopolitik olmak üzere öngöremediğimiz birçok gelişme tahminleri değiştirebilir. Küresel ekonomide bizleri büyük bir ihtimal ile resesyon ve dezenflasyonun beklediğini biliyoruz ama bunların boyutu konusunda birçok belirsizlik de bulunuyor. Örneğin, COVID ile mücadelede çok sert önlemlerle giden Çin bugünlerde tam tersi neredeyse sıfır kontrole doğru gidiyor. Kapanmalarla iç talebi ciddi zayıflayan Çin önümüzdeki süreçte büyümesini hızlandırabilir. Bu durum küresel resesyonun şiddetini azaltabilir. Fakat bu durum Çin'in sağlık sorununu çok ciddi boyutlara götürerek tam tersi bir etkide de bulunabilir. İlk senaryo şimdilik daha ağır basıyor. Bu senaryonun riski, talebi, enerji fiyatları ve taşıma maliyetlerini arttırarak enflasyonist baskıyı arttırması olabilir. Çin'in enerji talebini arttırması ve Rusya'nın Avrupa'ya doğal gaz akımını tamamen kesmesi Avrupa'nın stagflasyonunu derinleştirebilir. Çin'in hareketlenmesi ile küresel enflasyonun daha ısrarcı olması merkez bankalarını daha şahin hale getirerek eninde sonunda daha ağır bir resesyonu getirebilir. Bilinen jeopolitik risklerden Rusya -Ukrayna savaşının tekrar sıcak çatışmalara dönmesi, bunun ABD -Rusya gerginliğini arttırması kadar, Çin -Tayvan gerginliğinin ABD -Çin gerginliğini arttırması da olasılığı çok düşük olmayan senaryolar arasında.

Resesyon zorluklar içerir

Sonuç olarak, küresel ekonomide baz senaryo ılımlı bir resesyon ve dezenflasyon olmakla birlikte bunun daha derin bir resesyon ve ısrarcı enflasyona dönme ihtimali de bulunuyor. Baz senaryo zaman içerisinde emtia fiyatlarında, hisse senedi piyasalarında toparlama, ABD dolarında zayıflamayı getirir. Küresel ekonomide yaklaşık 300 triyon doları aşan çok yüksek bir borçluluk var. Eğer baz senaryoda kalırsak ülke ya da sektör bazında bir borç krizi ihtimali düşer. Buna karşın daha derin bir resesyona gidersek başta az gelişmiş ülkeler olmak üzere, birçok ülkede sektörel ve firma bazında temerrütler yaşanabilir. Emtia ve borsalar için olumsuz, ABD doları için olumlu yansımaları olur. Az ya da çok resesyon ihtimali yüksek olan bir yıl küresel ekonomi için kolay olmayacaktır.

Sevdiklerinizle beraber sağlıklı ve güzel bir yıl diliyorum.

İbrahim Kahveci

Gaz lambası dönemi...

Bir şeyler oluyor ama ne? Hiçbir şey olmuyorsa da mutlaka bir şeyler oluyor.

Temmuz ayından beri elektrik tüketimi feci şekilde geriliyor. Büyüyoruz ama nasıl büyüdüğümüzü bir anlayabilsek... Elektrik ve doğalgaz tüketimini adeta keserek büyüyoruz.

Geçen gün vermiştim: Doğalgaz tüketimi temmuz-ağustos-eylül döneminde yüzde -22,1 azaldı. Tüketime azalmasında elektrik üretiminin azalmasının payı büyük. Çünkü elektrik santrallerinde tüketilen doğalgaz yüzde -31,34 geriledi. Ayrıca sanayide kullanılan doğalgaz tüketiminde de yüzde -17,06 azalma var.

Bugün elektriğe biraz daha eğileceğiz.

Temmuz ayında elektrik tüketimi yüzde -5,98 azaldı. Bayram vs diyerek bunu anlıyoruz. Kısmen ağustos ayını da buna ekleyebiliriz. Çünkü ağustos ayında da elektrik tüketimi yüzde -2,43 azalma yaşadı.

Bakın asıl şok kasım ve aralık ayında yaşanıyor. Kasım ayında yüzde 5,81 düşen elektrik tüketimi aralık ayının ilk 26 günü itibari ile yüzde -6,47 daha düşüş yaşadı.

Temmuz-Aralık dönemi, yani yılın ikinci yarısı itibari ile toplam elektrik tüketimindeki düşüş yüzde -4,09'a ulaştı.

Acaba yakın tarihte böyle bir şey gördü mü? Hatta uzak tarihte de böyle bir şey görüldü mü?

Enerji Atlası sitesinin verilerine göre şu ana kadar en büyük elektrik tüketim düşüşü yüzde -2,0 seviyeleri ile küresel kriz olan 2009 yılında yaşandı.

Hatta 2001 krizinde bile elektrik tüketimi sadece yüzde -1,0'e yakın düşmüştü.

Şu anda ne oluyor, ne yaşanıyor da elektrik tüketimi yüzde 4,09 gerileme yaşıyor?

Oysa daha önce değinmiştim: Bu enerji tüketimi çöküşüne rağmen ülkemiz büyüyor, sanayi üretimi artıyormuş.

Bu nasıl oluyor hiç bilemedim.

Elektrik tüketimindeki şok düşüşler sanırım bir şeylere işaret ediyor. Ya açıklanan üretim ve büyüme verileri gerçeği yansıtmıyor ya da ülkemizde bizim olmayan bir üretim dönemi mi yaşanıyor. Mesela savaştaki Rusya'nın montaj ülkesi mi olduk? Hiç bilemiyoruz ama durum oldukça karışık bu belli.

RUSYA İŞLERİ KARMAŞIK

Tekrar vereceğim.

Rusya'dan onca boru hattına rağmen neden doğalgazı çok daha pahalı olan LNG şeklinde alıyoruz?

Geçen yıl 6.388,92 m3 gazı tamamen boru hattından almıştık (temmuz-ağustos-eylül). Bu yıl ise Rusya'dan doğalgaz ithalatımız 5.101,02 m3'e düştü ama bunun da 1.432,26m3 kısmını boru hattı dışından almışız.

Geçen gün değinmiştim ama yine değineceğim: Doğalgaz tüketimimiz yüzde -22,1 azaldı. Buna karşılık ithalatımız da yüzde -14,7 azaldı. Ama bu 3 ay içerisinde enerji ithalatına ödediğimiz para 12,8 milyar dolardan 25,3 milyar dolara yükseldi.

Bu işte bir gariplik var. Akaryakıt ve petrol ithalatında net bir artış yok, doğalgaz ithalatı ise yüzde 15 civarı düşüyor ve fatura yüzde 100 artıyor.

Gaz bulduk müjdeleri ile bir şeyler mi dönüyor? Ne oluyor... Bilemiyorum. Yılın ilk 11 ayında enerji ithalatı miktarı nette artmamasına rağmen tutarı 43,5 milyar dolardan 88,3 milyar dolara yükselmiş. Bu işte de bir gariplik var...

Kısaca acayip bir dönem yaşıyoruz.

Elektrik tüketimi adeta çökerken ülkemiz büyüyebiliyor. Doğalgaz tüketimi yüzde 22'leri aşan düşüşe rağmen ithalat faturamız ikiye katlanıyor.

Rusya ile nereden ise döşenmedik boru hattına rağmen LNG ithalatına başlıyoruz. Çözen var ise lütfen bize de anlatsın.

28 Aralık 2022, Çarşamba

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Seçim tarihi 14 Mayıs mı?

Türk siyasetinde en çok konuşulan konu "**erken seçim**"dir. Geçmişte ülke ne zaman yönetilemez hale gelse, koalisyonlar ne zaman çıkmaza girse erken seçim konuşulurdu. AK Parti iktidarıyla birlikte erken seçim tartışmaları da siyasi lügatimizden çıktı.

2022 yılının Ekim ayında baskın bir seçim yapılacağı söylenmişti. Gerçek olmadığı anlaşıldı. 2023 yılı geldi çattı. Şimdi şubat-mart aylarında bir seçim olacağı konuşuluyor. Şimdiden söyleyeyim, bu iddia da gerçekleşmeyecek.

AK Parti çevrelerinde tek bir tarih konuşuluyor: "**14 Mayıs.**"

Yani 18 Haziran seçimleri 35 gün kadar geri çekilecek. Bu da elbette bir erken seçim sayılmaz.

Nedenine gelince...

Bildiğiniz gibi okullar 16 Haziran'da yaz tatiline giriyor. 28 Haziran'da ise Kurban Bayramı tatili başlıyor. Dolayısıyla 10 Haziran'da tüm Türkiye'de büyük bir nüfus hareketliliği yaşanacak. Bu nedenle 18 Haziran milli iradenin sandığa yansıması için doğru bir seçim tarihi değil. Kimseyi sandığa götüremezsiniz. Bu iktidarın da muhalefetin de işine gelmez.

Bu hesaba göre seçimlere 140 gün kaldı. 6'lı masanın adayı hâlâ belli değil. Muhalefetin gündeminde aday krizi, iktidarın gündeminde ise 1 trilyon dolarlık doğalgaz rezervi var. Adaylığını açıklayamayan **Kılıçdaroğlu, "Erdoğan aday olmayabilir"** demiş. Gazetecilik hayatımda daha tuhaf bir seçim dönemi yaşamadım.

KARADENİZ GAZINDAN NEDEN RAHATSIZ OLDULAR?

Karadeniz doğalgazı, Türkiye'deki **muhallif basını rahatsız etmiş**. Bazıları görmezden gelmiş, bir kısmı da önemsizleştirmeye çalışmış. Sadece bizim muhalif medya değil, Yunan basını da Türkiye'nin milli ve yerli enerji kaynaklarını kullanma

konusunda yaptığı atılımlardan büyük rahatsızlık duyduğunu yazmış. Rahatsız olmayıp da ne yapsınlar, **1 trilyon dolarlık** bir rezervden bahsediyoruz. Peki bu ne anlama geliyor? Öncelikli olarak **enerjide bağımsızlık yolunda çok önemli bir adım**. Bir de bunun cari açığın kapatılması boyutu var. Türkiye'nin yıllık doğalgaz tüketimi 60 milyar metreküpün üzerinde. Enerji ithalatına yılda 95 milyar dolar ödüyoruz. Türkiye'deki doğalgaz ve petrol rezervlerindeki artışla birlikte cari işlemler açığı da hızla düşecek.

Yunanistan tamam da bizim muhalifler neden bu kadar rahatsız oluyor onu anlamadım.

FIRSATÇI EV SAHİPLERİNE DUR DENMELİ

Hükümet büyük fedakârlıkta bulunarak asgari ücrete rekor zam yaptı. Memur, işçi ve emekli zammı yolda. EYT sorununa da kalıcı bir çözüm bulundu. İktidar büyük fedakârlıkla küresel enflasyon canavarı karşısında halkın ezilmesini önlerken bazı fırsatçılar ise bundan yararlanmaya çalışıyor.

Zincir marketleri kastetmiyorum. Onları zaten biliyoruz. Asgari ücret zamları daha hesaplara yatmadan kiralık ev ilanlarını güncelleyen fırsatçı ev sahiplerine dikkat çekmek istiyorum. En az **marketler kadar fahiş ev kiralari da büyük bir sorun**. Acilen el atılmasında fayda var.